

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาผลของการเปลี่ยนสำนักงานสอบบัญชีและประเภทความเห็นของผู้สอบบัญชีคนก่อนที่มีต่อการสร้างกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผู้ศึกษามีความประสงค์เพื่อแสดงให้เห็นว่าประเภทความเห็นของผู้สอบบัญชีคนก่อนอาจจะใช้เป็นกลางบอกเหตุที่จะเตือนนักลงทุนว่าบริษัทอาจมีการสร้างกำไรได้ และรูปแบบการเปลี่ยนสำนักงานสอบบัญชีสามารถเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่เพิ่มโอกาสให้บริษัทมีการสร้างกำไร ในการวิเคราะห์ข้อมูลจึงแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. ลักษณะของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่มีการเปลี่ยนสำนักงานสอบบัญชี
 - 1.1 จัดกลุ่มตามประเภทความเห็นของผู้สอบบัญชีคนก่อนและรูปแบบการเปลี่ยนสำนักงานสอบบัญชี
 - 1.2 จัดกลุ่มตามกลุ่มธุรกิจ ประเภทความเห็นของผู้สอบบัญชีคนก่อนและรูปแบบการเปลี่ยนสำนักงานสอบบัญชี
2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเปลี่ยนสำนักงานสอบบัญชี ประเภทความเห็นของผู้สอบบัญชีคนก่อนและประเภทความเห็นของผู้สอบบัญชีภายหลังจากการเปลี่ยนสำนักงานสอบบัญชี
 - 2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเปลี่ยนสำนักงานสอบบัญชีและประเภทความเห็นของผู้สอบบัญชีคนก่อน
 - 2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างประเภทความเห็นของผู้สอบบัญชีคนก่อนและประเภทความเห็นของผู้สอบบัญชีภายหลังจากการเปลี่ยนสำนักงานสอบบัญชี
3. การวิเคราะห์ผลของการเปลี่ยนสำนักงานสอบบัญชีและประเภทความเห็นของผู้สอบบัญชีคนก่อนที่มีต่อการสร้างกำไร
 - 3.1 ลักษณะของตัวแปรต่างๆ
 - 3.2 ผลของการเปลี่ยนสำนักงานสอบบัญชีและประเภทความเห็นของผู้สอบบัญชีคนก่อนที่มีต่อการสร้างกำไร

1. ลักษณะของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่มีการเปลี่ยนสำนักงานสอบบัญชี

จากการรวบรวมข้อมูลบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่มีการเปลี่ยนสำนักงานสอบบัญชีในช่วงปี 2544 ถึง 2548 สามารถอธิบายลักษณะต่างๆ ได้ดังนี้

1.1 จัดกลุ่มตามประเภทความเห็นของผู้สอบบัญชีคนก่อนและรูปแบบการเปลี่ยนสำนักงานสอบบัญชี

ตารางที่ 1: แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลที่ศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่มีการเปลี่ยนสำนักงานสอบบัญชีในช่วงปี พ.ศ. 2544 ถึง พ.ศ. 2548 จัดกลุ่มตามประเภทความเห็นของผู้สอบบัญชีคนก่อนและรูปแบบการเปลี่ยนสำนักงานสอบบัญชี

	2544	2545	2546	2547	2548	รวม	
						จำนวน	ร้อยละ
ประเภทความเห็นของผู้สอบบัญชีคนก่อน							
แบบไม่มีเงื่อนไข	11	18	22	23	29	103	49%
แบบอื่นๆ ¹	19	22	21	19	27	108	51%
รวม (กรณี)	30	40	43	42	56	211	100%
รูปแบบการเปลี่ยนสำนักงานสอบบัญชี							
ใหญ่ – ใหญ่	15	5	11	9	11	51	24%
เล็ก – ใหญ่	4	11	15	9	8	47	22%
เล็ก – เล็ก	9	20	10	19	16	74	35%
ใหญ่ – เล็ก	2	4	7	5	21	39	19%
รวม (กรณี)	30	40	43	42	56	211	100%
คำสั่งเกตทั้งหมด	385	408	434	482	516	2,225	
ร้อยละจากคำสั่งเกตทั้งหมด	8%	10%	10%	9%	11%	9%	

¹ประเภทความเห็นของผู้สอบบัญชีคนก่อนเป็นแบบอื่นๆ ประกอบด้วย แบบไม่มีเงื่อนไขแต่เพิ่มวรรคเน้นข้อมูลหรือมีเงื่อนไขหรืองบการเงินไม่ถูกต้องหรือไม่แสดงความเห็น

จากตารางที่ 1 พบว่าจากคำสั่งเกิดรายงานของผู้สอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในปี พ.ศ. 2544 ถึง พ.ศ. 2548 ทั้งหมดจำนวน 2,225 กรณีนั้น มีการเปลี่ยนสำนักงานสอบบัญชีจำนวน 211 กรณี คิดเป็นร้อยละ 9 ของคำสั่งเกิดทั้งหมด หรือเท่ากับ 179 บริษัท

เมื่อจัดกลุ่มการเปลี่ยนสำนักงานสอบบัญชีตามประเภทความเห็นของผู้สอบบัญชีคนก่อนซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 ประเภทความเห็นของผู้สอบบัญชีคนก่อนเป็นแบบไม่มีเงื่อนไข และกลุ่มที่ 2 ประเภทความเห็นของผู้สอบบัญชีคนก่อนเป็นแบบอื่นที่มีเงื่อนไขแบบไม่มีเงื่อนไข จะพบว่า กลุ่มที่ 1 มีจำนวน 103 กรณีหรือคิดเป็นร้อยละ 49 และกลุ่มที่ 2 มีจำนวน 108 กรณีหรือคิดเป็นร้อยละ 51

เมื่อจัดกลุ่มการเปลี่ยนสำนักงานสอบบัญชีตามรูปแบบการเปลี่ยนสำนักงานสอบบัญชีซึ่งแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ “ใหญ่-ใหญ่” “เล็ก-ใหญ่” “เล็ก-เล็ก” และ “ใหญ่-เล็ก” โดยที่ “ใหญ่” คือ สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่หรือ Big 4 ได้แก่ ไพร่ชวอเตอร์เฮ้าส์คูเปอร์ (PricewaterhouseCoopers: PWC) ดีล้อยท์ ทูช โทมัทสึ (Deloitte Touche Tohmatsu: DTT) เคพีเอ็มจี (KPMG) และเอ็นส์ทีแอนด์ย้ง (Ernst & Young: EY) และ “เล็ก” คือ สำนักงานสอบบัญชีที่มีขนาดเล็กหรือ Non-Big 4 จะพบว่า มีการเปลี่ยนมาใช้สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่จำนวน 98 กรณีหรือคิดเป็นร้อยละ 46 โดยแยกเป็นแบบ “ใหญ่-ใหญ่” จำนวน 51 กรณี และแบบ “เล็ก-ใหญ่” จำนวน 47 กรณี และมีการเปลี่ยนมาใช้สำนักงานสอบบัญชีที่มีขนาดเล็กจำนวน 113 กรณีหรือคิดเป็นร้อยละ 54 โดยแยกเป็นแบบ “เล็ก-เล็ก” จำนวน 74 กรณี และแบบ “ใหญ่-เล็ก” จำนวน 39 กรณี

มีการเปลี่ยนขนาดของสำนักงานสอบบัญชีจำนวน 86 กรณี หรือคิดเป็นร้อยละ 41 โดยแยกเป็นแบบ “เล็ก-ใหญ่” จำนวน 47 กรณี และแบบ “ใหญ่-เล็ก” จำนวน 39 กรณี

ตารางที่ 2: แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลที่ได้ศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่มีการเปลี่ยนแปลงด้านงานสอบบัญชีในช่วงปี พ.ศ. 2544 ถึง พ.ศ. 2548 จัดกลุ่มตามกลุ่มธุรกิจ ประเภทความถี่ของผู้สอบบัญชีคนก่อนและรูปแบบการเปลี่ยนด้านงานสอบบัญชี

กลุ่มบริษัทจดทะเบียน											
ทะเบียนที่											
ธุรกิจ											
ขนาด											
คุณสมบัติ											
ลักษณะ											
ประเภท											
(MAI)											
อาชีพ											
เทคโนโลยี											
ทรัพย์สิน											
บริการ											
อุตสาหกรรม											
บริษัท											
และก่อสร้าง											
รวม											
ประเภทความเห็นของผู้สอบบัญชีคนก่อน											
แบบไม่มีเงื่อนไข	-	4	10	1	5	21	29	11	11	11	103
แบบอื่นๆ ^a	17	-	10	5	5	12	15	12	10	22	108
รวม(กรณี)	17	4	20	6	10	33	44	23	21	33	211
รูปแบบการเปลี่ยนด้านงานสอบบัญชี											
ใหญ่ - ใหญ่	-	-	5	2	5	17	9	8	1	4	51
เล็ก - ใหญ่	1	-	5	3	3	10	8	2	4	11	47
เล็ก - เล็ก	9	3	6	-	2	4	19	9	12	10	74
ใหญ่ - เล็ก	7	1	4	1	-	2	8	4	4	8	39
รวม(กรณี)	17	4	20	6	10	33	44	23	21	33	211
ร้อยละ^b	8%	2%	9%	3%	5%	16%	21%	11%	10%	16%	100%

^a ประเภทความเห็นของผู้สอบบัญชีคนก่อนเป็นแบบอื่นๆ ประกอบด้วย แบบไม่มีเงื่อนไขแต่เพิ่มบรรทัดนั้นข้อมูลหรือมีเงื่อนไขหรืองบการเงินไม่ถูกต้องหรือไม่แสดงความเห็น

^b ร้อยละจากจำนวนการเปลี่ยนด้านงานสอบบัญชีทั้งหมดจำนวน 211 กรณี

1.2 จัดกลุ่มตามกลุ่มธุรกิจ ประเภทความเห็นของผู้สอบบัญชีคนก่อนและรูปแบบการเปลี่ยนสำนักงานสอบบัญชี

จากข้อมูลในตารางที่ 2 พบว่า จากจำนวนการเปลี่ยนสำนักงานสอบบัญชีทั้งหมด 211 กรณีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่มีการเปลี่ยนสำนักงานสอบบัญชีในช่วงปี พ.ศ. 2544 ถึง พ.ศ. 2548 นั้น ส่วนใหญ่เป็นบริษัทในกลุ่มธุรกิจบริการจำนวน 44 กรณีหรือคิดเป็นร้อยละ 21 รองลงมาเป็นบริษัทในกลุ่มธุรกิจการเงินและกลุ่มธุรกิจอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างจำนวนกลุ่มธุรกิจละ 33 กรณีหรือคิดเป็นร้อยละ 16 เท่ากัน โดยเป็นบริษัทในกลุ่มธุรกิจขนาดกลางจำนวน 4 กรณีหรือคิดเป็นร้อยละ 2

1.2.1 จัดกลุ่มตามกลุ่มธุรกิจและประเภทความเห็นของผู้สอบบัญชีคนก่อน

การเปลี่ยนสำนักงานสอบบัญชีของบริษัทในกลุ่มธุรกิจขนาดกลาง ธุรกิจการเงิน และธุรกิจบริการนั้น จะเห็นได้ว่าเป็นกรณีที่ประเภทความเห็นของผู้สอบบัญชีคนก่อนเป็นแบบไม่มีเงื่อนไขมากกว่ากรณีที่ประเภทความเห็นของผู้สอบบัญชีคนก่อนเป็นแบบอื่นที่มีเงื่อนไขแบบไม่มีเงื่อนไขอย่างเป็นสาระสำคัญ โดยบริษัทในกลุ่มธุรกิจขนาดกลางทั้งหมดจำนวน 4 กรณี ซึ่งเป็นกรณีที่ประเภทความเห็นของผู้สอบบัญชีคนก่อนเป็นแบบไม่มีเงื่อนไขทั้งหมด ส่วนบริษัทในกลุ่มธุรกิจการเงินจำนวน 33 กรณีนั้น มีประเภทความเห็นของผู้สอบบัญชีคนก่อนเป็นแบบไม่มีเงื่อนไขจำนวน 21 กรณี และบริษัทในกลุ่มธุรกิจบริการจำนวน 44 กรณีนั้น มีประเภทความเห็นของผู้สอบบัญชีคนก่อนเป็นแบบไม่มีเงื่อนไขจำนวน 29 กรณี

สำหรับการเปลี่ยนสำนักงานสอบบัญชีของบริษัทในกลุ่มบริษัทจดทะเบียนที่แก้ไขการดำเนินงานไม่ได้ตามกำหนดและกลุ่มธุรกิจอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างนั้น จะเห็นได้ว่าเป็นกรณีที่ประเภทความเห็นของผู้สอบบัญชีคนก่อนเป็นแบบอื่นที่มีเงื่อนไขแบบไม่มีเงื่อนไขมากกว่ากรณีที่ประเภทความเห็นของผู้สอบบัญชีคนก่อนเป็นแบบไม่มีเงื่อนไขอย่างเป็นสาระสำคัญ โดยบริษัทในกลุ่มบริษัทจดทะเบียนที่แก้ไขการดำเนินงานไม่ได้ตามกำหนดทั้งหมดจำนวน 17 กรณี ซึ่งเป็นกรณีที่ประเภทความเห็นของผู้สอบบัญชีคนก่อนเป็นแบบอื่นที่มีเงื่อนไขแบบไม่มีเงื่อนไขทั้งหมด ส่วนบริษัทในกลุ่มธุรกิจอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างจำนวน 33 กรณีนั้น มีประเภทความเห็นของผู้สอบบัญชีคนก่อนเป็นแบบอื่นที่มีเงื่อนไขแบบไม่มีเงื่อนไขจำนวน 22 กรณี

1.2.2 จัดกลุ่มตามกลุ่มธุรกิจและรูปแบบการเปลี่ยนสำนักงานสอบบัญชี

การเปลี่ยนสำนักงานสอบบัญชีของบริษัทในกลุ่มบริษัทจดทะเบียนที่แก้ไขการดำเนินงานไม่ได้ตามกำหนด ธุรกิจขนาดกลาง ธุรกิจบริการ และธุรกิจสินค้าอุปโภคและบริโภคส่วนใหญ่จะเปลี่ยนเป็นสำนักงานสอบบัญชีที่มีขนาดใหญ่ โดยบริษัทในกลุ่มบริษัทจดทะเบียนที่แก้ไขการดำเนินงานไม่ได้ตามกำหนดจำนวน 17 กรณีนั้น เปลี่ยนเป็นสำนักงานสอบบัญชีที่มี

ขนาดใหญ่จำนวน 16 กรณี (แบบ “เล็ก-เล็ก” จำนวน 9 กรณี และแบบ “ใหญ่-เล็ก” จำนวน 7 กรณี) ส่วนบริษัทในกลุ่มธุรกิจขนาดกลางจำนวน 4 กรณีนั้น เป็นกรณีที่เปลี่ยนเป็นสำนักงานสอบบัญชีที่มีใช้ขนาดใหญ่ทั้งหมด (แบบ “เล็ก-เล็ก” จำนวน 3 กรณี และแบบ “ใหญ่-เล็ก” จำนวน 1 กรณี) การเปลี่ยนสำนักงานสอบบัญชีของบริษัทในกลุ่มธุรกิจบริการจำนวน 44 กรณีนั้น เปลี่ยนเป็นสำนักงานสอบบัญชีที่มีใช้ขนาดใหญ่จำนวน 27 กรณี (แบบ “เล็ก-เล็ก” จำนวน 19 กรณี และแบบ “ใหญ่-เล็ก” จำนวน 8 กรณี) และบริษัทในกลุ่มธุรกิจสินค้าอุปโภคและบริโภคจำนวน 21 กรณีนั้น เปลี่ยนเป็นสำนักงานสอบบัญชีที่มีใช้ขนาดใหญ่จำนวน 16 กรณี (แบบ “เล็ก-เล็ก” จำนวน 12 กรณี และแบบ “ใหญ่-เล็ก” จำนวน 4 กรณี)

การเปลี่ยนสำนักงานสอบบัญชีของบริษัทในกลุ่มธุรกิจเทคโนโลยี ธุรกิจทรัพยากรและธุรกิจการเงินส่วนใหญ่จะเปลี่ยนเป็นสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ โดยบริษัทในกลุ่มธุรกิจเทคโนโลยีจำนวน 6 กรณีนั้น เปลี่ยนเป็นสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่จำนวน 5 กรณี (แบบ “ใหญ่-ใหญ่” จำนวน 2 กรณี และแบบ “เล็ก-ใหญ่” จำนวน 3 กรณี) ส่วนบริษัทในกลุ่มธุรกิจทรัพยากรจำนวน 10 กรณีนั้น เปลี่ยนเป็นสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่จำนวน 8 กรณี (แบบ “ใหญ่-ใหญ่” จำนวน 5 กรณี และแบบ “เล็ก-ใหญ่” จำนวน 3 กรณี) และบริษัทในกลุ่มธุรกิจการเงินจำนวน 33 กรณีนั้น เปลี่ยนเป็นสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่จำนวน 27 กรณี (แบบ “ใหญ่-ใหญ่” จำนวน 17 กรณี และแบบ “เล็ก-ใหญ่” จำนวน 10 กรณี)

บริษัทในกลุ่มบริษัทจดทะเบียนที่แก้ไขการดำเนินงานไม่ได้ตามกำหนดส่วนใหญ่เปลี่ยนขนาดเป็นสำนักงานสอบบัญชีที่มีใช้ขนาดใหญ่ ในขณะที่บริษัทในกลุ่มธุรกิจการเงินส่วนใหญ่เปลี่ยนขนาดเป็นสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ โดยบริษัทในกลุ่มบริษัทจดทะเบียนที่แก้ไขการดำเนินงานไม่ได้ตามกำหนดเป็นการเปลี่ยนขนาดของสำนักงานสอบบัญชีจำนวน 8 กรณี จากทั้งหมด 17 กรณี โดยเปลี่ยนขนาดเป็นสำนักงานสอบบัญชีที่มีใช้ขนาดใหญ่จำนวน 7 กรณี ส่วนบริษัทในกลุ่มบริษัทกลุ่มธุรกิจการเงินเปลี่ยนขนาดของสำนักงานสอบบัญชีจำนวน 12 กรณี จากทั้งหมด 33 กรณี โดยเปลี่ยนขนาดของสำนักงานสอบบัญชีเป็นสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่จำนวน 10 กรณี

บริษัทในกลุ่มธุรกิจเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร ธุรกิจบริการ ธุรกิจสินค้าอุปโภคบริโภค และธุรกิจอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างเปลี่ยนขนาดเป็นสำนักงานสอบบัญชีที่มีใช้ขนาดใหญ่และสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน โดยบริษัทในกลุ่มธุรกิจเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารเปลี่ยนขนาดของสำนักงานสอบบัญชีจำนวน 9 กรณี จากทั้งหมด 20 กรณี โดยเปลี่ยนขนาดเป็นสำนักงานสอบบัญชีที่มีใช้ขนาดใหญ่จำนวน 4 กรณีและสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่จำนวน 5 กรณี ส่วนบริษัทในกลุ่มธุรกิจบริการเปลี่ยนขนาดของสำนักงานสอบบัญชี

จำนวน 16 กรณี จากทั้งหมด 44 กรณี โดยเปลี่ยนขนาดเป็นสำนักงานสอบบัญชีที่มีขนาดใหญ่ และสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่จำนวน 8 กรณีเท่ากัน ส่วนบริษัทในกลุ่มธุรกิจสินค้าอุปโภคบริโภคเปลี่ยนขนาดของสำนักงานสอบบัญชีจำนวน 8 กรณี จากทั้งหมด 21 กรณี โดยเปลี่ยนขนาดเป็นสำนักงานสอบบัญชีที่มีขนาดใหญ่และสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่จำนวน 4 กรณีเท่ากัน และบริษัทในกลุ่มธุรกิจอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างเปลี่ยนขนาดของสำนักงานสอบบัญชีจำนวน 19 กรณี จากทั้งหมด 33 กรณี โดยเปลี่ยนขนาดเป็นสำนักงานสอบบัญชีที่มีขนาดใหญ่จำนวน 11 กรณีและสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่จำนวน 8 กรณี

The logo of Chiang Mai University is a circular emblem. In the center is a stylized elephant facing left, with a traditional Thai lamp (Lampang) on its back. Above the lamp are several radiating lines. The emblem is surrounded by a circular border containing the Thai text 'มหาวิทยาลัยเชียงใหม่' at the top and 'CHIANG MAI UNIVERSITY 1964' at the bottom. There are also decorative floral motifs on the sides.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 3: แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลนักศึกษาปริญญาตรีที่ศึกษาปริญญาตรีในประเทศไทยที่เปลี่ยนตำแหน่งงานสอบบัญชีในช่วงปี พ.ศ. 2544 ถึง พ.ศ. 2548 จัดกลุ่มตามรูปแบบการเปลี่ยนตำแหน่งงานสอบบัญชี ประเภทความเห็นของผู้สอบบัญชีก่อนและประเภทความเห็นของผู้สอบบัญชีภายหลังจากที่มีการเปลี่ยนตำแหน่งงานสอบบัญชีภายหลังจากการเปลี่ยนผู้สอบบัญชี

ประเภทความเห็น ของผู้สอบบัญชีคนก่อน แบบไม่มีเงื่อนไข	ประเภทความเห็น จากการเปลี่ยนตำแหน่งงานสอบบัญชี	รูปแบบการเปลี่ยนตำแหน่งงานสอบบัญชี						รวมทั้งสิ้น
		ใหญ่-ใหญ่	เด็ก-ใหญ่	รวมเปลี่ยน เป็นขนาดใหญ่	เด็ก-เด็ก	ใหญ่-เด็ก	รวมเปลี่ยน เป็นขนาดเล็ก	
ประเภทความเห็น ของผู้สอบบัญชีคนก่อน แบบไม่มีเงื่อนไข	แบบไม่มีเงื่อนไข	27 13%	15 7%	42 20%	24 11%	13 7%	37 18%	79 38%
	ร้อยละ ^b							
	แบบอื่นๆ	4 2%	4 2%	8 4%	11 5%	5 2%	16 7%	24 11%
	ร้อยละ							
ประเภทความเห็น ของผู้สอบบัญชีคนก่อน แบบอื่นๆ ^a	รวม(กรณี)	31 15%	19 9%	50 24%	35 16%	18 9%	53 25%	103 49%
	ร้อยละ							
	แบบอื่นๆ	14 6%	19 9%	33 15%	32 16%	17 8%	49 24%	82 39%
	ร้อยละ							
ประเภทความเห็น ของผู้สอบบัญชีคนก่อน แบบอื่นๆ ^a	แบบไม่มีเงื่อนไข	6 3%	9 4%	15 7%	7 3%	4 2%	11 5%	26 12%
	ร้อยละ							
	รวม(กรณี)	20 9%	28 13%	48 22%	39 19%	21 10%	60 29%	108 51%
	ร้อยละ							
รวม (กรณี)	51 24%	47 22%	98 46%	74 35%	39 19%	113 54%	211 100%	
ร้อยละ								

^a ประเภทความเห็นของผู้สอบบัญชีคนก่อนเป็นแบบอื่นๆ ประกอบด้วย แบบไม่มีเงื่อนไขแต่เพิ่มวรรคเป็นข้อมูลหรือมีเงื่อนไขหรือต้องการเห็น

^b ร้อยละจากการที่มีการเปลี่ยนตำแหน่งงานสอบบัญชีทั้งหมดจำนวน 211 กรณี

2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเปลี่ยนสำนักงานสอบบัญชี ประเภทความเห็นของผู้สอบบัญชีคนก่อนและประเภทความเห็นของผู้สอบบัญชีภายหลังจากที่มีการเปลี่ยนสำนักงานสอบบัญชี

จากตารางที่ 3 สามารถพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเปลี่ยนสำนักงานสอบบัญชี ประเภทความเห็นของผู้สอบบัญชีคนก่อนและประเภทความเห็นของผู้สอบบัญชีภายหลังจากที่มีการเปลี่ยนสำนักงานสอบบัญชีได้ดังนี้

2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเปลี่ยนสำนักงานสอบบัญชีและประเภทความเห็นของผู้สอบบัญชีคนก่อน

เมื่อผู้สอบบัญชีคนก่อนแสดงความเห็นต่องบการเงินเป็นแบบ *ไม่มีเงื่อนไข* บริษัทจะเปลี่ยนเป็นสำนักงานสอบบัญชีที่มีใช้ขนาดใหญ่และสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ในจำนวนใกล้เคียงกัน โดยจากจำนวนการเปลี่ยนสำนักงานสอบบัญชีทั้งหมด 211 กรณี ในช่วงปี พ.ศ. 2544 ถึง พ.ศ. 2548 นั้น เป็นกรณีที่ประเภทความเห็นของผู้สอบบัญชีคนก่อนเป็นแบบ *ไม่มีเงื่อนไข* จำนวน 103 กรณีหรือคิดเป็นร้อยละ 49 โดยในจำนวน 103 กรณีนี้ เป็นการเปลี่ยนเป็นสำนักงานสอบบัญชีที่มีใช้ขนาดใหญ่จำนวน 53 กรณี (แบบ “เล็ก-เล็ก” จำนวน 32 กรณีและแบบ “ใหญ่-เล็ก” จำนวน 18 กรณี) และเปลี่ยนเป็นสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่จำนวน 50 กรณี (แบบ “ใหญ่-ใหญ่” จำนวน 31 กรณีและแบบ “เล็ก-ใหญ่” จำนวน 19 กรณี)

เมื่อผู้สอบบัญชีคนก่อนแสดงความเห็นต่องบการเงินเป็นแบบอื่นที่มีใช้แบบ *ไม่มีเงื่อนไข* บริษัทจะเปลี่ยนเป็นสำนักงานสอบบัญชีที่มีใช้ขนาดใหญ่มากกว่าสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ไม่มากนัก โดยจากจำนวนการเปลี่ยนสำนักงานสอบบัญชีทั้งหมด 211 กรณี ในช่วงปี พ.ศ. 2544 ถึง พ.ศ. 2548 นั้น เป็นกรณีที่ประเภทความเห็นของผู้สอบบัญชีคนก่อนเป็นแบบอื่นที่มีใช้แบบ *ไม่มีเงื่อนไข* จำนวน 108 กรณีหรือคิดเป็นร้อยละ 51 โดยในจำนวน 108 กรณีนี้ เป็นการเปลี่ยนเป็นสำนักงานสอบบัญชีที่มีใช้ขนาดใหญ่จำนวน 60 กรณี (แบบ “เล็ก-เล็ก” จำนวน 39 กรณีและแบบ “ใหญ่-เล็ก” จำนวน 21 กรณี)

2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างประเภทความเห็นของผู้สอบบัญชีคนก่อนและประเภทความเห็นของผู้สอบบัญชีภายหลังจากที่มีการเปลี่ยนสำนักงานสอบบัญชี

จากจำนวนการเปลี่ยนสำนักงานสอบบัญชีทั้งหมด 211 กรณี มีจำนวน 161 กรณีหรือคิดเป็นร้อยละ 77 ที่ประเภทความเห็นของผู้สอบบัญชีคนปัจจุบัน *ไม่เปลี่ยนแปลง* โดยเป็นกรณีที่ประเภทความเห็นของผู้สอบบัญชีคนก่อนเป็นแบบ *ไม่มีเงื่อนไข* จำนวน 79 กรณี (แบบ “ใหญ่-ใหญ่” จำนวน 27 กรณี และแบบ “เล็ก-เล็ก” จำนวน 24 กรณี ส่วนแบบ “เล็ก-ใหญ่” และแบบ “ใหญ่-เล็ก” มี

จำนวนใกล้เคียงกัน) และเป็นกรณีที่ประเภทความเห็นของผู้สอบบัญชีคนก่อนเป็นแบบอื่นที่มีใช้แบบไม่มีเงื่อนไขจำนวน 82 กรณี (แบบ “เล็ก-เล็ก” จำนวน 32 กรณี ในขณะที่แบบอื่น ๆ มีจำนวนใกล้เคียงกัน)

จากจำนวนการเปลี่ยนสำนักงานสอบบัญชีทั้งหมด 211 กรณีนั้นมีจำนวน 50 กรณีหรือคิดเป็นร้อยละ 23 ที่ประเภทความเห็นของผู้สอบบัญชีคนปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม โดยเปลี่ยนจากแบบไม่มีเงื่อนไขเป็นแบบอื่นที่มีใช้แบบไม่มีเงื่อนไขจำนวน 24 กรณี (แบบ “เล็ก-เล็ก” จำนวน 11 กรณี ในขณะที่แบบอื่น ๆ มีจำนวนใกล้เคียงกัน) และเปลี่ยนจากแบบอื่นที่มีใช้แบบไม่มีเงื่อนไขเป็นแบบไม่มีเงื่อนไขจำนวน 26 กรณี (แบบ “ใหญ่-ใหญ่” จำนวน 6 กรณี แบบ “เล็ก-ใหญ่” จำนวน 9 กรณี และแบบ “เล็ก-เล็ก” จำนวน 7)

3. การวิเคราะห์ผลของการเปลี่ยนสำนักงานสอบบัญชีและประเภทความเห็นของผู้สอบบัญชีคนก่อนที่มีต่อการสร้างกำไร

การวิเคราะห์ผลของการเปลี่ยนสำนักงานสอบบัญชีและประเภทความเห็นของผู้สอบบัญชีคนก่อนที่มีต่อการสร้างกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่มีการเปลี่ยนสำนักงานสอบบัญชีในครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงเส้นตรงแบบพหุ (Multi Linear Regression Analysis) เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ดังกล่าวโดยประยุกต์จากสมการของ Leone และ คณะ (2002) การวิเคราะห์ในส่วนนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นการอธิบายลักษณะตัวแปรต่างๆ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และส่วนที่ 2 เป็นการอธิบายผลของการเปลี่ยนสำนักงานสอบบัญชีและประเภทความเห็นของผู้สอบบัญชีคนก่อนที่มีต่อการสร้างกำไรโดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นตรงแบบพหุ

3.1 ลักษณะของตัวแปรต่างๆ

จากการรวบรวมข้อมูลของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่มีการเปลี่ยนสำนักงานสอบบัญชีในช่วงปี พ.ศ. 2544 ถึง 2548 ทั้งหมดจำนวน 211 กรณีนั้น ผู้ศึกษาได้พิจารณาตัดชุดข้อมูลที่มีค่าตัวแปรอิสระผิดปกติจำนวน 42 กรณี หรือร้อยละ 20 เพื่อให้รูปแบบการถดถอยสามารถอธิบายความสัมพันธ์ได้โดยใช้เทคนิค Leverage Values ทำให้คงเหลือชุดข้อมูลที่นำไปทำการทดสอบการถดถอยจำนวน 169 กรณีหรือร้อยละ 80 ของข้อมูลทั้งหมด ในการใช้สถิติเชิงพรรณนาอธิบายลักษณะตัวแปรต่างๆ ของข้อมูลที่น่ามาทดสอบสามารถสรุปได้ดังตารางที่

ตารางที่ 4: แสดงสถิติเชิงพรรณนามาของตัวแปรต่างๆ และผลต่างๆระหว่างกำไร (ขาดทุน) ตามเกณฑ์ต่างและกระแสเงินสดจากกิจกรรมการดำเนินงาน
 เก็บปกติก่อนและหลังจกที่มีการเปลี่ยนสำนักงานสอบบัญชี

	Δ Total Accruals ^a	Δ Abnormal Accruals ^b	Δ MktCap	Δ Book/Mkt	Δ ROA	Δ Debt/Assets	Δ CurrRatio	Abnormal Accruals	
								หลังเปลี่ยน	ก่อนเปลี่ยน
2.00 เท่าขึ้นไป	15 9%	12 7%	6 3%	5 3%	5 3%	9 5%	4 2%	3	3 2%
1.50 ถึง 1.99 เท่า	2 1%	- 0%	4 2%	1 1%	- 0%	1 1%	2 1%	-	2 1%
1.00 ถึง 1.49 เท่า	7 4%	3 2%	6 3%	5 3%	6 3%	10 7%	3 2%	1	6 3%
0.50 ถึง 0.99 เท่า	13 8%	7 4%	21 12%	18 11%	12 7%	9 5%	11 7%	7	27 16%
0.01 ถึง 0.49 เท่า	19 11%	6 3%	56 33%	49 29%	36 21%	22 13%	50 29%	67	62 37%
-	- 0%	1 1%	13 8%	1 1%	3 2%	20 12%	2 1%	-	1 1%
-0.01 ถึง -0.49 เท่า	19 11%	14 8%	52 31%	67 39%	60 35%	54 32%	74 44%	69	37 19%
-0.50 ถึง -0.99 เท่า	31 19%	50 30%	10 7%	12 7%	25 15%	32 18%	20 12%	11	13 8%
-1.00 ถึง -1.49 เท่า	21 12%	45 27%	- 0%	6 3%	10 7%	12 7%	3 2%	5	6 3%
-1.50 ถึง -1.99 เท่า	8 5%	12 7%	- 0%	3 2%	4 2%	- 0%	- 0%	3	6 3%
-2.00 เท่าขึ้นไป	34 20%	19 11%	1 1%	2 1%	8 5%	- 0%	- 0%	3	11 7%
ค่าสังเกต (กรณี)	169	169	169	169	169	169	169	169	169
ค่าสถิติ -Mean	1.08	1.09	0.47	0.50	0.60	0.59	0.43	0.42	0.63
-Median	1.04	1.06	0.35	0.36	0.43	0.44	0.34	0.31	0.44
-Mode	2.05	0.90	0.29	0.29	0.31	0.32	0.29	0.27	0.32
-Std.Deviation	0.60	0.51	0.43	0.44	0.51	0.46	0.36	0.40	0.53

ตารางที่ 4: แสดงสถิติเชิงพรรณนาของตัวแปรต่างๆ และผลต่างระหว่างกำไร (ขาดทุน) ตามเกณฑ์คงค้างและกระแสเงินสดจากกิจกรรมการดำเนินงานเกินปกติก่อนและหลังจากที่มีการเปลี่ยนสำนักงานสอบบัญชีก่อน (ต่อ)

^a TotalAccruals คือ สำรองและรายการคงค้างทั้งหมดคำนวณจากการนำกำไร(ขาดทุน)สุทธิลบกับกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน

^b AbnormalAccruals คือผลต่างระหว่างผลกำไร (ขาดทุน) ตามเกณฑ์คงค้างและกระแสเงินสดจากกิจกรรมการดำเนินงานเกินปกติคำนวณจากการ Residual ค่า E จากสมการเชิงเส้นของ Jones $TA_t/A_{t-1} = \alpha_1(1/A_{t-1}) + \alpha_2(\Delta REV_t/A_{t-1}) + \alpha_3(PPE_t/A_{t-1}) + E_t$ โดยที่ TA_t คือ สำรองและรายการคงค้างทั้งหมดในปีที่ t ΔREV_t คือผลแตกต่างของรายได้ในปีที่ t และ ปีที่ t-1 PPE_t คือ ที่ดิน อาคาร และ อุปกรณ์สุทธิในปีที่ t และ A_{t-1} คือ สินทรัพย์รวม ณ วันสิ้นปี t-1 และ E_t คือ ส่วนส่วนของสำรองและรายการคงค้างที่เป็นไปตามดุลยพินิจของผู้บริหารต่อสินทรัพย์รวม ณ วันสิ้นปีที่ t-1 โดยทิศทางของ Δ Abnormal Accruals สามารถสรุปได้ดังนี้

กรณี	AbnormalAccruals _t	AbnormalAccruals _{t-1}	เงื่อนไข	Δ Abnormal Accruals (การสร้างกำไร)
ที่ 1	บวก	บวก	Abnormal Accruals _t > Abnormal Accruals _{t-1}	บวก (เพิ่ม)
2	ลบ	ลบ	Abnormal Accruals _t < Abnormal Accruals _{t-1}	บวก (ลด)
3	บวก	บวก	Abnormal Accruals _t < Abnormal Accruals _{t-1}	ลบ (ลด)
4	ลบ	ลบ	Abnormal Accruals _t > Abnormal Accruals _{t-1}	ลบ (เพิ่ม)
5	บวก	ลบ	ทุกกรณี	ลบ (เพิ่ม)
6	ลบ	บวก	ทุกกรณี	ลบ (เพิ่ม)

^c ค่าสังเกตหลังจากตัดจุดข้อมูลที่มีค่าตัวแปรอิสระผิดปกติโดยใช้เทคนิค Leverage Values

^d ในการคำนวณค่าสถิติของขนาดการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรต่างๆ นั้น ผู้ศึกษาได้จัดข้อมูลออกเป็น 5 อันดับภาคชั้น คือ 0.00 ถึง 0.49 0.50 ถึง 0.99 1.00 ถึง 1.49 1.50 ถึง 1.99 และ 2.00 ขึ้นไป และวิธีการคำนวณ (ยูทอร์ โภยวรรณ, 2549) มีดังนี้

Mean (\bar{x})	= $\frac{\sum fx}{N}$	โดยที่	f คือ ความถี่ของข้อมูลในแต่ละชั้น x คือ จุดกึ่งกลางชั้น N คือ จำนวนข้อมูลทั้งหมด
Median	= $Lo+i[(N/2-FC)/F]$	โดยที่	Lo คือ ชีตจำกัดล่างจริงของชั้นที่มีฐานคกอยู่ i คือ อันดับภาคชั้น N คือ จำนวนข้อมูลทั้งหมด FC คือ ความถี่สะสมชั้นก่อนที่มีมีฐานคกอยู่ F คือ ความถี่ของชั้นที่มีมีฐานคกอยู่
Mode	= $Lo+i[\Delta 1/(\Delta 1+ \Delta 2)]$	โดยที่	Lo คือ ชีตจำกัดล่างจริงของชั้นที่มีฐานนิคมคกอยู่ i คือ อันดับภาคชั้น $\Delta 1$ คือ ผลต่างความถี่ของชั้นที่มีฐานนิคมคกอยู่กับชั้นที่อยู่ติดกันซึ่งมีข้อมูลต่ำกว่า $\Delta 2$ คือ ผลต่างความถี่ของชั้นที่มีฐานนิคมคกอยู่กับชั้นที่อยู่ติดกันซึ่งมีข้อมูลสูงกว่า
Std.Deviation	= $\sqrt{\frac{\sum f(x-\bar{x})^2}{N}}$	โดยที่	f คือ ความถี่ของข้อมูลในแต่ละชั้น \bar{x} คือ ตัวกลางเลขคณิต x คือ จุดกึ่งกลางชั้น N คือ จำนวนข้อมูลทั้งหมด

จากตารางที่ 4 พบว่า ภายหลังจากที่บริษัทจดทะเบียนเปลี่ยนสำนักงานสอบบัญชีแล้ว สำรอง และรายการคงค้างทั้งหมด (TotalAccruals) มีขนาดของการเปลี่ยนแปลงเปลี่ยนไปจากปีก่อน โดยเฉลี่ย 1.08 เท่า โดยส่วนใหญ่เปลี่ยนแปลงไปจากปีก่อนมากกว่า -2.00 เท่า จำนวน 34 กรณีหรือคิดเป็นร้อยละ 20 และ -0.50 ถึง -0.99 เท่า จำนวน 31กรณีหรือคิดเป็นร้อยละ 19

ผลแตกต่างระหว่างกำไร (ขาดทุน) ตามเกณฑ์คงค้างและกระแสเงินสดจากกิจกรรมการดำเนินงานที่เกินปกติ (AbnormalAccruals) มีขนาดของการเปลี่ยนแปลงเปลี่ยนไปจากปีก่อน โดยเฉลี่ย 1.09 เท่า โดยส่วนใหญ่เปลี่ยนแปลงไปจากปีก่อน -0.50 ถึง -0.99 เท่า จำนวน 50 กรณีหรือคิดเป็นร้อยละ 30 และ -1.00 ถึง -1.49 เท่า จำนวน 45 กรณีหรือคิดเป็นร้อยละ 27

มูลค่าตามราคาตลาด (MktCap) มีขนาดของการเปลี่ยนแปลงเปลี่ยนไปจากปีก่อน โดยเฉลี่ย 0.47 เท่า โดยส่วนใหญ่เปลี่ยนแปลงไปจากปีก่อน +0.01 ถึง +0.49 เท่า จำนวน 56 กรณีหรือคิดเป็นร้อยละ 33 และ -0.01 ถึง -0.49 เท่า จำนวน 52 กรณีหรือคิดเป็นร้อยละ 31

มูลค่าตามบัญชีต่อมูลค่าตามราคาตลาด (Book/Mkt) มีขนาดของการเปลี่ยนแปลงเปลี่ยนไปจากปีก่อน โดยเฉลี่ย 0.50 เท่า โดยส่วนใหญ่เปลี่ยนแปลงไปจากปีก่อน +0.01 ถึง +0.49 เท่า จำนวน 49 กรณีหรือคิดเป็นร้อยละ 29 และ -0.01 ถึง -0.49 เท่า จำนวน 67 กรณีหรือคิดเป็นร้อยละ 39

อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) มีขนาดของการเปลี่ยนแปลงเปลี่ยนไปจากปีก่อน โดยเฉลี่ย 0.60 เท่า โดยส่วนใหญ่เปลี่ยนแปลงไปจากปีก่อน +0.01 ถึง +0.49 เท่า จำนวน 36 กรณีหรือคิดเป็นร้อยละ 21 และ -0.01 ถึง -0.49 เท่า จำนวน 60 กรณีหรือคิดเป็นร้อยละ 35

อัตราส่วนหนี้สินระยะยาวต่อสินทรัพย์ (Debt/Assets) มีขนาดของการเปลี่ยนแปลงเปลี่ยนไปจากปีก่อน โดยเฉลี่ย 0.59 เท่า โดยส่วนใหญ่เปลี่ยนแปลงไปจากปีก่อน -0.01 ถึง -0.49 เท่า จำนวน 54 กรณีหรือคิดเป็นร้อยละ 32 และ -0.05 ถึง -0.99 เท่า จำนวน 32 กรณีหรือคิดเป็นร้อยละ 18

อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน(CurrRatio) มีขนาดของการเปลี่ยนแปลงเปลี่ยนไปจากปีก่อน โดยเฉลี่ย 0.43 เท่า โดยส่วนใหญ่เปลี่ยนแปลงไปจากปีก่อน +0.01 ถึง +0.49 เท่า จำนวน 50 กรณีหรือคิดเป็นร้อยละ 29 และ -0.01 ถึง -0.49 เท่า จำนวน 74 กรณีหรือคิดเป็นร้อยละ 44

ภายหลังเปลี่ยนสำนักงานสอบบัญชี ขนาดของผลต่างระหว่างกำไร (ขาดทุน) ตามเกณฑ์คงค้าง และกระแสเงินสดจากกิจกรรมการดำเนินงานเกินปกติโดยเฉลี่ยเป็น 0.42 เท่าของสินทรัพย์รวม ณ ต้นปี โดยส่วนใหญ่เป็น +0.01 ถึง +0.49 เท่า จำนวน 67 กรณีหรือคิดเป็นร้อยละ 39 และ -0.01 ถึง -0.49 เท่า จำนวน 69 กรณีหรือคิดเป็นร้อยละ 40

ก่อนการเปลี่ยนสำนักงานสอบบัญชี ขนาดของผลต่างระหว่างกำไร (ขาดทุน) ตามเกณฑ์คงค้าง และกระแสเงินสดจากกิจกรรมการดำเนินงานเกินปกติโดยเฉลี่ยเป็น 0.63 เท่าของสินทรัพย์รวม ณ ต้นปี โดยส่วนใหญ่เป็น +0.01 ถึง +0.49 เท่า จำนวน 62 กรณีหรือคิดเป็นร้อยละ 37 +0.50 ถึง

+0.99 เท่า จำนวน 27 กรณีหรือคิดเป็นร้อยละ 16 และ -0.01 ถึง -0.49 เท่า จำนวน 39 กรณีหรือคิดเป็นร้อยละ 19

จากคำอธิบายตารางที่ 4 ในข้อ b นั้นการเปลี่ยนแปลงไปจากปีก่อนของผลต่างระหว่างกำไร (ขาดทุน) ตามเกณฑ์คงค้างและกระแสเงินสดจากกิจกรรมการดำเนินงานเกินปกติ (Δ Abnormal Accruals) สามารถสะท้อนให้ถึงการเพิ่มขึ้นของการสร้างกำไร

การสร้างกำไรเพิ่มขึ้น เมื่อการเปลี่ยนแปลงไปจากปีก่อนของผลต่างระหว่างกำไร (ขาดทุน) ตามเกณฑ์คงค้างและกระแสเงินสดจากกิจกรรมการดำเนินงานเกินปกติมีค่าเป็นบวก โดยที่ผลต่างระหว่างกำไร (ขาดทุน) ตามเกณฑ์คงค้างและกระแสเงินสดจากกิจกรรมการดำเนินงานเกินปกติมีค่าเป็นบวกทั้งสองปีและหลังเปลี่ยนมากกว่าก่อนเปลี่ยนสำนักงานสอบบัญชี (กรณีที่ 1)

นอกจากนั้นการสร้างกำไรยังสามารถเพิ่มขึ้น เมื่อการเปลี่ยนแปลงไปจากปีก่อนของผลต่างระหว่างกำไร (ขาดทุน) ตามเกณฑ์คงค้างและกระแสเงินสดจากกิจกรรมการดำเนินงานเกินปกติมีค่าเป็นลบ โดยที่ (1) ผลต่างระหว่างกำไร (ขาดทุน) ตามเกณฑ์คงค้างและกระแสเงินสดจากกิจกรรมการดำเนินงานเกินปกติมีค่าเป็นลบทั้งสองปีและหลังเปลี่ยนมากกว่าก่อนเปลี่ยนสำนักงานสอบบัญชี (กรณีที่ 4) และ (2) ผลต่างระหว่างกำไร (ขาดทุน) ตามเกณฑ์คงค้างและกระแสเงินสดจากกิจกรรมการดำเนินงานเกินปกติในปีใดปีหนึ่งมีค่าเป็นลบ (กรณีที่ 5 และ กรณีที่ 6)

จากข้อมูลในตารางที่ 4 สามารถวิเคราะห์ได้ว่า ภายหลังจากที่บริษัทจดทะเบียนเปลี่ยนสำนักงานสอบบัญชีแล้ว การเปลี่ยนแปลงไปจากปีก่อนของผลต่างระหว่างกำไร (ขาดทุน) ตามเกณฑ์คงค้างและกระแสเงินสดจากกิจกรรมการดำเนินงานเกินปกติส่วนใหญ่มีค่า -0.50 ถึง -1.49 เท่า ซึ่งเกิดจากผลต่างระหว่างกำไร (ขาดทุน) ตามเกณฑ์คงค้างและกระแสเงินสดจากกิจกรรมการดำเนินงานเกินปกติก่อนการเปลี่ยนสำนักงานสอบบัญชีที่เป็น +0.01 ถึง +0.99 เท่าของสินทรัพย์รวม ณ ต้นปี เปลี่ยนเป็น -0.01 ถึง -0.49 เท่าหลังจากที่เปลี่ยนสำนักงานสอบบัญชี

ตารางที่ 5: แสดงผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงเส้นตรงแบบพหุ

ตัวแปร ^e	ค่าคาดหวัง				
	ทิศทาง,ขนาด	สมการที่ 1	สมการที่ 2	สมการที่ 3	สมการที่ 4
<i>Constant</i>		0.068 ^b (0.929 ^c)	1.816 (0.010 ^f)	-2.947 (0.001 ^d)	2.666 (0.002 ^d)
Δ <i>MktCap</i>	+,+	0.481 (0.394)	-0.189 (0.717)	0.701 (0.214)	-0.154 (0.773)
Δ <i>Book/Mkt</i>	+,+	-0.439 (0.488)	-0.655 (0.265)	-0.363 (0.555)	-0.625 (0.284)
Δ <i>ROA</i>	+,+	0.343 (0.451)	0.488 (0.248)	0.331 (0.457)	0.482 (0.254)
Δ <i>ROA</i> ²	+,+	-0.032 (0.782)	-0.122 (0.262)	0.045 (0.703)	-0.108 (0.333)
Δ <i>Debt/Assets</i>	+,+	0.504 (0.014 ^f)	0.415 (0.028 ^f)	0.556 (0.006 ^d)	0.419 (0.028 ^f)
Δ <i>CurrRatio</i>	+,-	-0.872 (0.245)	-0.349 (0.614)	-0.912 (0.212)	-0.348 (0.615)
<i>AuditorOpinion</i>	+,+	-1.883 (0.032 ^f)	-0.368 (0.648)		
<i>AuditorChange</i>	+,+	0.206 (0.811)	1.432 (0.073 ^f)		
<i>Unqualified_ to Big</i>	-,-			2.116 (0.084 ^f)	-1.021 (0.377)
<i>Unqualified_ to Small</i>	+,+			4.288 (0.000 ^d)	0.765 (0.497)
<i>Other_ to Big</i>	-,-			2.203 (0.062 ^f)	-0.990 (0.375)
<i>Other_ to Small</i>	+,+			Exclude	Exclude
ค่าสังเกต ^a		169	169	169	169
R ²		8.00%	6.30%	12.60%	6.50%

ตารางที่ 5: แสดงผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงเส้นตรงแบบพหุ (ต่อ)

^a การพิจารณาค่าผิดปกติที่มีอิทธิพลต่อสมการถดถอยนั้นพิจารณาโดยใช้เทคนิค Leverage Values โดยตัดชุดของ ข้อมูลที่มี Leverage Values มากกว่า $2k/N$ ซึ่ง k คือ จำนวนตัวแปรอิสระและ N จำนวนข้อมูล, ^b Unstandardized Coefficients, ^c P-Value, ^d มีอิทธิพลที่ระดับนัยสำคัญ 0.01, ^e มีอิทธิพลที่ระดับนัยสำคัญ 0.05, ^f มีอิทธิพลที่ระดับนัยสำคัญ 0.10

^g สมการที่ทดสอบและตัวแปรต่างๆ มีดังนี้

$$\Delta AbnormalAccruals = \beta_0 + \beta_1 \Delta MktCap + \beta_2 \Delta Book/Mkt + \beta_3 \Delta ROA + \beta_4 \Delta ROA^2 + \beta_5 \Delta Debt/Assets + \beta_6 \Delta CurrRati + \beta_7 AuditorOpinion + \beta_8 AuditorChange + \varepsilon_{i,t} \quad (\text{สมการที่ 1})$$

$$|\Delta AbnormalAccruals| = \beta_0 + \beta_1 \Delta MktCap + \beta_2 \Delta Book/Mkt + \beta_3 \Delta ROA + \beta_4 \Delta ROA^2 + \beta_5 \Delta Debt/Assets + \beta_6 \Delta CurrRati + \beta_7 AuditorOpinion + \beta_8 AuditorChange + \varepsilon_{i,t} \quad (\text{สมการที่ 2})$$

$$\Delta AbnormalAccruals = \beta_0 + \beta_1 \Delta MktCap + \beta_2 \Delta Book/Mkt + \beta_3 \Delta ROA + \beta_4 \Delta ROA^2 + \beta_5 \Delta Debt/Assets + \beta_6 \Delta CurrRati + \beta_7 Unqualified_to\ Big + \beta_8 Unqualified_to\ Small + \beta_9 Other_to\ Big + \beta_{10} Other_to\ Small + \varepsilon_{i,t} \quad (\text{สมการที่ 3})$$

$$|\Delta AbnormalAccruals| = \beta_0 + \beta_1 \Delta MktCap + \beta_2 \Delta Book/Mkt + \beta_3 \Delta ROA + \beta_4 \Delta ROA^2 + \beta_5 \Delta Debt/Assets + \beta_6 \Delta CurrRati + \beta_7 Unqualified_to\ Big + \beta_8 Unqualified_to\ Small + \beta_9 Other_to\ Big + \beta_{10} Other_to\ Small + \varepsilon_{i,t} \quad (\text{สมการที่ 4})$$

$\Delta AbnormalAccruals$	=	อัตราของผลต่างของค่าระหว่างผลกำไร (ขาดทุน) ตามเกณฑ์คงค้างและกระแสเงินสด จากกิจกรรมการดำเนินงานเกินปกติในปีที่มีการเปลี่ยนผู้สอบบัญชีกับปีก่อนเทียบกับปีก่อน
$\Delta MktCap$	=	อัตราผลต่างของมูลค่าตามราคาตลาดในปีที่มีการเปลี่ยนผู้สอบบัญชีกับปีก่อนเทียบกับปีก่อน
$\Delta Book/Mkt$	=	อัตราของผลต่างของอัตราส่วนมูลค่าตามบัญชีต่อมูลค่าตามราคาตลาดในปีที่มีการเปลี่ยนผู้สอบบัญชีกับปีก่อนเทียบกับปีก่อน
ΔROA	=	อัตราของผลต่างของอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ในปีที่มีการเปลี่ยนผู้สอบบัญชีกับปีก่อนเทียบกับปีก่อน
ΔROA^2	=	อัตราของผลต่างของผลกำลังสองของอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ในปีที่มีการเปลี่ยนผู้สอบบัญชีกับปีก่อนเทียบกับปีก่อน
$\Delta Debt/Assets$	=	อัตราของผลต่างของอัตราส่วนหนี้สินระยะยาวต่อสินทรัพย์ในปีที่มีการเปลี่ยนผู้สอบบัญชีกับปีก่อนเทียบกับปีก่อน
$\Delta CurrRatio$	=	อัตราของผลต่างของอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนในปีที่มีการเปลี่ยนผู้สอบบัญชีกับปีก่อนเทียบกับปีก่อน
AuditorOpinion	=	1 เมื่อบริษัทมีการเปลี่ยนสำนักงานสอบบัญชีและประเภทความเห็นของผู้สอบบัญชีคนก่อนเป็นแบบอื่นที่มีใช้แบบไม่มีเงื่อนไข 0 เมื่อบริษัทมีการเปลี่ยนสำนักงานสอบบัญชีและประเภทความเห็นของผู้สอบบัญชีคนก่อนเป็นแบบไม่มีเงื่อนไข
AuditorChange	=	1 เมื่อบริษัทมีการเปลี่ยนสำนักงานสอบบัญชีเป็นสำนักงานสอบบัญชีที่มีใช้ขนาดใหญ่ 0 เมื่อบริษัทมีการเปลี่ยนสำนักงานสอบบัญชีเป็นสำนักงานสอบบัญชีขนาดเล็ก

ตารางที่ 5: แสดงผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงเส้นตรงแบบพหุ (ต่อ)

Unqualified_ to Big	=	1 เมื่อบริษัทเปลี่ยนสำนักงานสอบบัญชีเป็นสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่และประเภทความเห็นของผู้สอบบัญชีคนก่อนเป็นแบบ ไม่มีเงื่อนไข 0 เมื่อเป็นกรณีอื่นๆ
Unqualified_ to Small	=	1 เมื่อบริษัทเปลี่ยนสำนักงานสอบบัญชีเป็นสำนักงานสอบบัญชีที่มีไซ้ขนาดใหญ่และประเภทความเห็นของผู้สอบบัญชีคนก่อนเป็นแบบ ไม่มีเงื่อนไข 0 เมื่อเป็นกรณีอื่นๆ
Other_ to Big	=	1 เมื่อบริษัทเปลี่ยนสำนักงานสอบบัญชีเป็นสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่และประเภทความเห็นของผู้สอบบัญชีคนก่อนเป็นแบบอื่นที่มีไซ้แบบ ไม่มีเงื่อนไข 0 เมื่อเป็นกรณีอื่นๆ
Other_ to Small	=	1 เมื่อบริษัทเปลี่ยนสำนักงานสอบบัญชีเป็นสำนักงานสอบบัญชีที่มีไซ้ขนาดใหญ่และประเภทความเห็นของผู้สอบบัญชีคนก่อนเป็นแบบอื่นที่มีไซ้แบบ ไม่มีเงื่อนไข 0 เมื่อเป็นกรณีอื่นๆ

3.2 ผลของการเปลี่ยนสำนักงานสอบบัญชีและประเภทความเห็นของผู้สอบบัญชีคนก่อนที่มีต่อการสร้างกำไร

จากตารางที่ 5 ในสมการที่ 1 และ 2 นั้น ผู้ศึกษาได้ทดสอบอิทธิพลของตัวแปรอิสระที่มีผลต่อตัวแปรตามคือ การสร้างกำไร โดยตัวแปรอิสระที่ต้องควบคุม (Control Variable) ซึ่งประยุกต์ตามการศึกษาของ Leone และ คณะ (2002) ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงของมูลค่าตามราคาตลาด การเปลี่ยนแปลงของอัตราส่วนมูลค่าตามบัญชีต่อมูลค่าตามราคาตลาด การเปลี่ยนแปลงของอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ การเปลี่ยนแปลงของกำลังสองของอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ การเปลี่ยนแปลงของอัตราส่วนหนี้สินระยะยาวต่อสินทรัพย์ และการเปลี่ยนแปลงของอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน และตัวแปรอิสระที่ต้องการทดสอบ ได้แก่ ขนาดของสำนักงานสอบบัญชีภายหลังจากที่มีการเปลี่ยนผู้สอบบัญชีและประเภทความเห็นของผู้สอบบัญชีคนก่อน ส่วนสมการที่ 3 และ 4 เป็นศึกษาในรายละเอียด โดยผู้ศึกษาได้เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของสำนักงานสอบบัญชีภายหลังจากที่มีการเปลี่ยนผู้สอบบัญชีและประเภทความเห็นผู้สอบบัญชีคนก่อน โดยได้แบ่งตัวแปรอิสระที่ต้องการทดสอบออกเป็น 4 ตัวแปร ได้แก่ (ก) การเปลี่ยนสำนักงานสอบบัญชีเป็นสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่และประเภทความเห็นของผู้สอบบัญชีคนก่อนเป็นแบบ ไม่มีเงื่อนไข (ข) การเปลี่ยนสำนักงานสอบบัญชีเป็นสำนักงานสอบบัญชีที่มีไซ้ขนาดใหญ่และประเภทความเห็นของผู้สอบบัญชีคนก่อนเป็นแบบ ไม่มีเงื่อนไข (ค) การเปลี่ยนสำนักงานสอบบัญชีเป็นสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่และประเภทความเห็นของผู้สอบบัญชีคนก่อนเป็นแบบอื่นที่มีไซ้แบบ ไม่มีเงื่อนไข (ง) การเปลี่ยนสำนักงานสอบบัญชีเป็นสำนักงานสอบบัญชีที่มีไซ้ขนาดใหญ่และประเภทความเห็นของผู้สอบบัญชีคนก่อนเป็นแบบอื่นที่มีไซ้แบบ ไม่มีเงื่อนไข ซึ่งสมการที่ 1 และสมการที่ 3 เป็นการทดสอบอิทธิพลของตัวแปรอิสระต่างๆที่มีต่อทิศทางของการสร้างกำไร ส่วนสมการที่ 2 และสมการที่ 4 เป็นการทดสอบขนาดของการสร้างกำไร โดยใช้ค่าสัมบูรณ์ของตัวแปรตาม

จากสมการที่ 1 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 การเปลี่ยนแปลงไปจากปีก่อนของอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (Debt/Assets) และประเภทความเห็นของผู้สอบบัญชีคนก่อน (AuditorOpinion) มีอิทธิพลอย่าง เป็นสำคัญต่อการสร้างกำไร โดยการเพิ่มขึ้นของอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์มีผลทำให้การสร้างกำไรเพิ่มขึ้น ในขณะที่เมื่อประเภทความเห็นของผู้สอบบัญชีคนก่อนเป็นแบบอื่นที่มีใช้แบบไม่มีเงื่อนไขมีผลทำให้การสร้างกำไรลดลง

จากสมการที่ 2 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 การเปลี่ยนแปลงไปจากปีก่อนของอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (Debt/Assets) และที่ระดับนัยสำคัญ 0.10 ขนาดของสำนักงานสอบบัญชีภายหลังจากการเปลี่ยนผู้สอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียน (AuditorChange) มีอิทธิพลอย่าง เป็นสำคัญต่อการเพิ่มขึ้นของขนาดของการสร้างกำไร

จากสมการที่ 3 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 การเปลี่ยนเป็นสำนักงานสอบบัญชีที่มีใช้ขนาดใหญ่และประเภทความเห็นของผู้สอบบัญชีคนก่อนเป็นแบบไม่มีเงื่อนไข (Unqualified_ to Small) และที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 การเปลี่ยนแปลงไปจากปีก่อนของอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (Debt/Assets) และที่ระดับนัยสำคัญ 0.10 การเปลี่ยนเป็นสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่และประเภทความเห็นของผู้สอบบัญชีคนก่อนเป็นแบบไม่มีเงื่อนไข (Unqualified_ to Big) และการเปลี่ยนเป็นสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่และประเภทความเห็นของผู้สอบบัญชีคนก่อนเป็นแบบอื่นที่มีใช้แบบไม่มีเงื่อนไข (Other_ to Big) มีอิทธิพลอย่าง เป็นสำคัญต่อการเพิ่มขึ้นของการสร้างกำไร

จากสมการที่ 4 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 การเปลี่ยนแปลงไปจากปีก่อนของอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (Debt/Assets) มีอิทธิพลอย่าง เป็นสำคัญต่อการเพิ่มขึ้นของขนาดของการสร้างกำไร